SEGES INNOVATION

Fakta om

VÆRDIEN AF TILGRONING PÅ UDTAGNE LAVBUNDSJORDE

April 2026

På mange næringsrige lavbundsjorde kan naturlig tilgroning med krat og skov være vejen til mere biodiversitet. Tilgroningen er et godt værktøj, hvor det er svært at fjerne jordens næringsstoffer, og det kræver ofte mindre pleje og færre indgreb.

Fra mystiske overnaturlige væsner til værdifulde naturarealer

Der findes mange sagnsombundne fortællinger i den danske folketro om overnaturlige væsner som f.eks. ellefolk, mosekoner og åmænd, der knytter sig til de ufremkommelige, mørke og mystiske steder i naturen som moser, sumpe og tæt krat.

I dag har vi fortrængt mystikken og opfatter i stedet disse tilgroede sump- og moseområder som spildplads fordi de ikke passer i vores brugsmønstre indenfor landbrug, skovdyrkning eller naturpleje. Nyere dansk forskning har dog vist at netop disse næringsrige, fugtige lavbundsjorde kan blive til arealer med høj naturværdi, hvis man tillader at lade arealerne blive til pilekrat og sumpskov.

Pilekrat kommer af sig selv og med det også biodiversitet

Ved udtagning af næringsrige lavbundsjorde er pilekrat en hyppig og naturlig følgesvend. Pil vokser hurtigt, ældes tidligt og danner over tid krat med stor forekomst af dødt ved. Pilekrat betragtes ofte som natur med lav værdi, men rummer i praksis et stort biodiversitetspotentiale. Pil er en af de vigtigste fødekilder for mange insekter og har et usædvanligt stort samspil med både svampe, mosser og insekter. Set i et biodiversitetsperspektiv er pilekrat ofte et undervurderet, men vigtigt levested.

Pil vokser forholdvis hurtigt og skaber derfor også hurtigt træruiner og dødt ved til gavn for svampe, insekter, mosser og fugle.
Foto: Emil Skole Læsøe

FAKTA OM VÆRDIEN AF TILGRONING

Er tilgroning relevant som naturtiltag i dit projekt?

Har du kulstofrig landbrugsjord (også kaldet lavbunds- eller tørvejord)?

JA

Er der eksisterende værdifulde lysåbne naturtyper på arealet (f.eks. højmose, rigkær, fattigkær eller kildevæld)?

JA → Disse naturtyper er særligt værdifulde. Kontakt evt. kommunen eller din nærmeste rådgiver med henblik på at få lavet en forvaltningsplan.

NEJ

Er der planer om at indføre aktive indsatser for at fjerne eller reducere jordens høje næringsstofkoncentration?

JA → Så kan der være planer om at genskabe lysåbne naturarealer. Tilgroning er derfor uønsket.

NEJ

Du kan med fordel lade arealet gro til i pil, el og asketræer til gavn for biodiversiteten.

Tilgroning kan også kombineres med ekstensiv græsning, hvis vilkårene tillader, at træer og buske ikke ryddes.

Vær opmærksom på rydningspligten.

Hvilken type sumpskov ender du med?

Pilekrat:
Pilekrat kommer ofte som noget af det første, fordi pil er en pionerplante. Pilekrat er dog ikke en vedvarende naturtype, hvilket betyder at pilekrat over tid udvikler sig til sumpskov.

Birkemose:
Birkemose kan opstå, hvor jorden er sur. Denne type sumpskov er karakteristisk ved at være rig på spagnum og dun-birk. Birk er ligesom pil blandt de vedplanter, der har allerflest interaktioner med forskellige svampearter.

Ask- og ellesump:
Ask- og ellesump forekommer på basiske jorde, og det er den vådeste skovtype, vi har i Danmark. Den kendetegnes ved at være domineret af asketræer og rødel samt at være forholdsvis lysåben, rig på urter, bregner og masser af dødt ved.

Vil du vide mere?

Hvis du vil vide mere om naturgenopretning og naturforvaltning af dine arealer så kan du læse mere i rapporten "Drejebog til Genopretning og forvaltning af natur på tidligere landbrugsarealer"